

Ceres olika gestalter, nr. 20. Ceres som distributörs- och samordningsnätverk av ekologiska grönsaker i Melbourne. Ceres i detta fall är även en akronym för Centre for Education and Research in Environmental Strategies. Ceres är också Kungl. Skogs- och Lantbruksakademins symbol, som du kan se längst ned till vänster på denna sida.

NYHETSREVIJ NR. 10 ÅR 2011

I NUMMER 10: specialerbjudande på utgivningen i SOLMED 2011

Detta är Frejas sista nummer 2011. Det är liksom förra året inget vanligt nummer utan är en presentation av de böcker som kommit ut i KSLA:s serie Skogs- och Lantbrukshistoriska meddelanden (SOLMED) under 2011. Vi har också tagit med en titel från 2010 års utgivning som vi tror fortfarande kan vara intressant, *De areella näringarnas välgörare* av Nils Edling.

Under året har åtta böcker utkommit. Det är en rätt imponerande samling. En av böckerna är ett reviderat nytryck, småskriften *Traktorerens tidevarv* av Per Thunström. Ytterligare två av årets böcker är småskrifter, *Källor till studier av skogs- och jordbrukets tekniska modernisering*, också den författad av Per Thunström, samt *Barnen, skogen och skolan*, om skogsbarnsplantering av Mats Sjöberg. Två av böckerna har utgivits på både svenska och engelska, atlasen *Jordbruk och skogsbruk i Sverige sedan år 1900* och den tillhörande antologin. Atlasen utgavs i samarbete med SNA, Sveriges Nationalatlas och utkom följaktligen inte i SOLMED-serien.

Som **ledamot** i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien eller **forskare** kan du **BESTÄLLA FRIEX** av böckerna. Skicka ett mejl till per.eriksson@ksla.se och tala om vilka titlar du vill ha. Ange på beställningen om du är ledamot eller forskare. Glöm inte att meddela din adress. Övriga kan köpa böckerna från Adlibris eller Bokus.

Den svenska atlasen distribueras av Norstedts och ingår inte i detta erbjudande, men väl den engelska atlasen liksom både den svenska och engelska antologin. Den svenska atlasen kan köpas till exempel genom någon av närbokhandlarna Adlibris och Bokus.

Beskrivning av respektive bok här nedan är tagen från böckernas baksidestexter.

VIRKESMÄTNINGENS HISTORIA I SVERIGE (656 s.) **AV RONNY PETERSSON**

Virkesmätning är en verksamhet med avgörande betydelse för att virkesmarknad och virkesförsörjning ska fungera effektivt. Trots betydelsen för landets skogsnäring har mätningen till stor del varit okänd. Med *Mitt emellan virkesintressen. Virkesmätningens historia i Sverige* byggs kunskapen om virkesmätningen upp från grunden. Boken sträcker sig från den första mätningens förenings tillkomst 1892 till mätningens förenings ombildning till opartiska organ, över den senare framväxten av en

2011

Bibliotekets öppettider: mån-ons 13-17; tors 13-19; fred stängt.
Telefon: 08-54547720; hemsida: www.kslab.ksla.se
Kontakta redaktören: per.eriksson@ksla.se
Ansvarig utgivare: Åke Barklund

ny ordning för att skapa och upprätthålla regler för mätning, liksom de omfattande förändringar som skedde i mätningens lokalisering, metoder och teknik. Som avslutning presenteras genombrottet i vår tid för nya metoder och ny teknik via omfattande utvecklingsarbete på central nivå.

Boken skildrar vem som har mätt det virke som skogsindustrin använder, hur virket har mätts och hur resultatet av mätningen har redovisats till säljare och köpare från åren runt sekelskiftet 1900 och fram till våra dagar. Virkesmätningen sätts in i de större sammanhang som utgörs av skogsbrukets och skogsindustrins omvandling under lite mer än ett

sekel, belyser dess betydelse för virkeshandelns och skogsnäringens utveckling under denna tid och skildrar de konflikter och förtroendekriser vars lösningar fick betydelse för hur denna viktiga råvarumarknad fungerade.

De stora dragen i virkesmätningens utveckling kompletteras med sex specialberättelser, som mer i detalj undersöker särskilda aspekter av mätningens historia under längre eller kortare perioder.

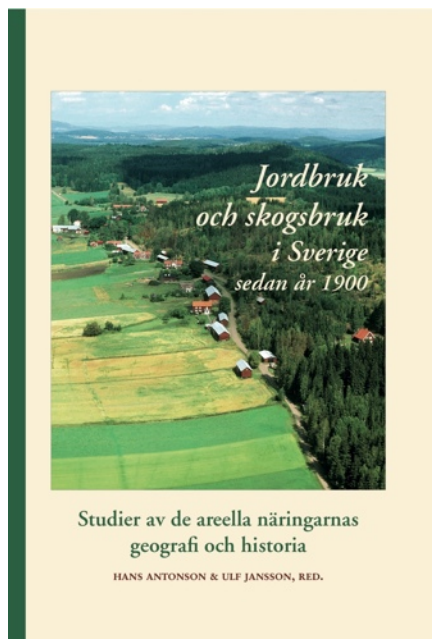
Ronny Pettersson är fil. dr och universitetslektor vid Institutionen för ekonomisk historia på Stockholms universitet. Hans forskning är främst inriktad mot institutionella förändringar i svenskt jordbruk under 1800-talet och skogshistoriska frågor, bland annat den moderna sågverksindustrins historia.

JORDBRUK OCH SKOGSBRUK I SVERIGE SEDAN ÅR 1900. STUDIER AV DE AREELLA NÄRINGARNAS GEOGRAFI OCH HISTORIA (512 s.)

RED. HANS ANTONSON & ULF JANSSON

Jord- och skogsbruk genomgick under 1900-talet en dramatisk omvandling. I denna antologi pre-

senterar ledande forskare i 27 tematiskt inriktade artiklar denna omvandlings historia, en historia som bland annat innebar en allt intensivare modernisering. Sär-

skilt tydligt märks denna genom utflyttningen från landsbygden och det allt starkare internationella beroendet för de areella näringarna. Forskargruppen är tvärvetenskapligt sammansatt med historiker, geografer, idéhistoriker, jord- och skogsforskare, som behandlar sina specialområden. I artiklarna kan vi bland annat följa markanvändningens och fastighetsstrukturens förändringar, mjölkproduktionens och rennäringens omvandling, skogsarbetets och skogsägandets utveckling, hur staten styrt och stimulerat vissa aspekter och verksamheter samt hur miljömedvetandet ökade under slutet av 1900-talet inom de areella näringarna.

Artiklarna i antologin, som är rikligt illustrerade, strävar efter att skildra hela hundraårsperioden och visar de areella näringarnas avtryck och påverkan på det svenska landskapet. Denna påverkan och dess historia analyseras utifrån både ett lokalt och ett övergripande perspektiv, vilket fördjupar förståelsen av dåtida och pågående förändringar av den rumsliga miljön.

Boken vänder sig till forskare från många olika discipliner, till beslutsfattare/administratörer/planerare som här får ett kunskapsunderlag för sitt arbete idag

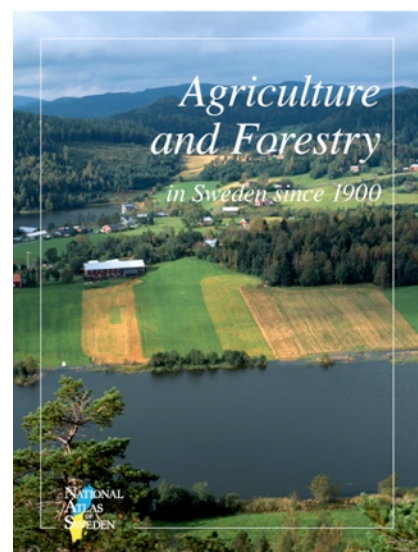
och framåt samt till lärare och till personer verksamma inom de areella näringarna.

Antologin kan med fördel läsas tillsammans med den atlas som ges ut inom samma projekt. Atlasen, som utgör ett band i Sveriges Nationalatlas, heter Jordbruk och skogsbruk i Sverige sedan år 1900: en kartografisk beskrivning. Där finns en lång rad kartor, diagram och illustrationer som beskriver de areella näringarnas utveckling det senaste århundradet. Också atlasen ges ut på engelska, med titeln *Agriculture and Forestry in Sweden since 1900* (se här nedan).

AGRICULTURE AND FORESTRY IN SWEDEN SINCE 1900. GEOGRAPHICAL AND HISTORICAL STUDIES (512 P.)

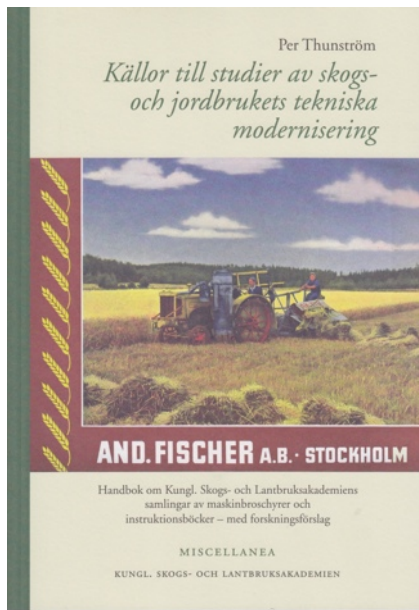
ED. HANS ANTONSON & ULF JANSSON

Agriculture and forestry were dramatically transformed in the 20th century. In this anthology, eminent researchers present the history of that transformation in 27 themed articles. The transformation process included an increasingly intensive modernisation, clearly manifested by the drift from the land and by the increasing dependence of farming and forestry on international conditions. The contributing authors are

a multidisciplinary team composed of historians, geographers, historians of ideas, and agrarian and forestry researchers, each addressing their specialist fields. Through their articles we can, for

example, trace changes in land use and property structure, the transformation of milk production and reindeer husbandry, the development of forestry work and forest

ownership, ways in which government has controlled and stimulated certain aspects and activities, and the growth of environmental awareness in agriculture and forestry during the closing years of the 20th century.

The articles in the anthology, which are profusely illustrated, set out to describe the entire century and show the footprints and impact of agriculture and forestry on the Swedish landscape. That impact and its history are analysed in both a local and an overarching perspective, thus deepening our understanding of past and ongoing changes in the spatial environment.

This book is addressed to researchers in many different disciplines, to policy-makers/administrators/planners, offering them a scientific foundation for their present and future work, and to teachers and people actively involved in agriculture and forestry.

This anthology can very well be read conjointly with an atlas which has been published as part of the same project. The atlas, which is a volume of the Swedish National Atlas, is entitled *Agriculture and Forestry in Sweden since 1900. A Cartographical Description* (see below). It contains a large number of maps, charts and illustrations describing the development of ag-

riculture and forestry over the past century.

AGRICULTURE AND FORESTRY IN SWEDEN SINCE 1900 - A CARTOGRAPHIC DESCRIPTION (232 P.)

ED. ULF JANSSON

This atlas was made possible by a farsighted donation to the Royal Swedish Academy of Agriculture and Forestry (KSLA) from Moritz Fraenckel, a wholesale merchant, his wish being for the funds to be used a hundred years later for compiling a Swedish atlas. This atlas, with its 342 maps, 133 charts and 171 photographs, plus 59 other illustrations, describes the dramatic century that has passed. Farming and forestry have been transformed by mechanisation, motorisation, plant improvement, chemical pesticides, new knowledge on many different levels, economic and political change etc. At the beginning of the century, humans and animals provided most of the labour and implements were rudimentary. In the forest, the axe was superseded by the chainsaw and later by harvesters capable of felling, limbing and cross-cutting a tree in next to no time. Agricultural modernisation has been no less important. Farms which formerly depended on great numbers of workers such as bondagers, crofters and milkmaids can now be run by a handful of people, thanks to combustion engines and milking machines.

Agriculture and forestry provide us with foodstuffs, energy, building materials and paper - products essential to our daily living. This atlas puts present-day land use and its changes in agriculture and forestry into a historical perspective

KÄLLOR TILL STUDIER AV SKOGS- OCH JORDBRUKETS TEKNISKA MODERNISERING (64 S.)

AV PER THUNSTRÖM

Den enskilde jordbrukaren har under lång tid kunnat informera sig om nyheter inom jordbrukets mekanisering genom lantbrukstidnigarnas annonser samt

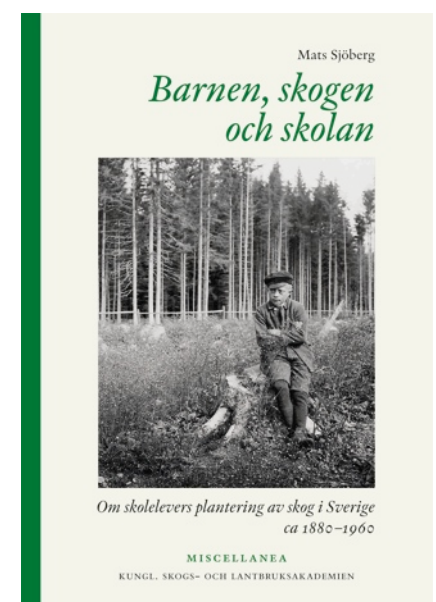
broschyrer och kataloger. I denna bok beskrivs Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens stora samlingar av sådant material - maskinbroschyrer, -kataloger, instruktionsböcker och liknande.

Boken riktar sig till studenter, forskare och dem som renoverar sina gamla traktorer. Här finns också forskningsförslag samt en vägledning till hur man hittar i samlingarna och den databas som finns på ANH:s hemsida.

BARNEN, SKOGEN OCH SKOLAN. OM SKOLELEVERS PLANTERING AV SKOG I SVERIGE CA 1880-1960 (48 S.)

AV MATS SJÖBERG

Under 1800-talets senare del var det kris för de svenska skogarna. De hade länge vanvårdats och återväxten var svag. 1903 beslutade riksdagen om inrättandet av en allmän skogsvårdslag, och några år senare bestämdes att svenska folkskolebarn skulle erbjudas såväl teoretisk utbildning som praktiskt arbete med skötsel av landets skogar. Barnen skulle lära sig plantera gran- och tallplantor eller så fröer på skogsytor som hade avverkat eller sedan länge sak-

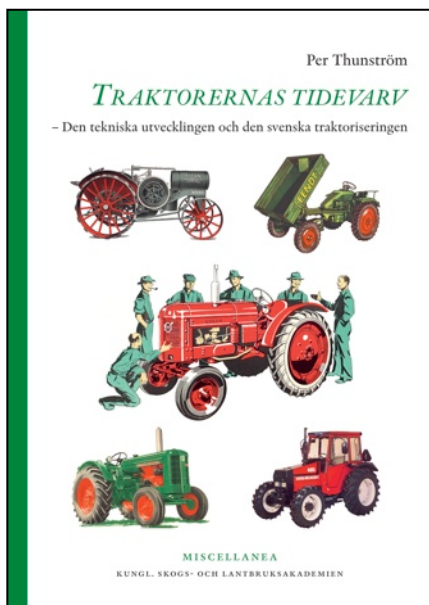

nade skog.

Genom detta initiativ mobiliserades barnen för ett gigantiskt projekt som innefattade skogsägare, skolan och, inte minst, nationen Sverige. Med skolplikten hade samhället skapat en kraftfull institution för att fostra och styra

den uppväxande generationen, och via skolan gjordes barnen till en rekryterbar grupp för skogarnas återplantering.

Var planteringsdagarna arbete,

pedagogik eller något annat? Från skolans håll associerades aldrig skolbarnsplanteringarna med arbete, utan sågs helt i ljuset av en ny pedagogik. En pedagogik som var i samklang med den uttalade kritiken mot skolans teoretiska innehåll och dess svaga anknytning till "verkligheten" utanför skolan. I skogen fick barnen frisk luft, de fick röra sig och inse värdet av praktiska kunskaper. Planteringsdagarna fanns inskrivna i folkskolestadgan under knappt femtio år, fram till och med 1954.

Mats Sjöberg är docent i pedagogiskt arbete vid Linköpings universitet. Han har behandlat temat barn/ungdomar, arbete och jordbruk i ett flertal artiklar och böcker. Avhandlingen "Att säkra framtidens skördar. Barndom, skola och arbete i agrar miljö: Bolstads pastorat 1860-1930" (1996) fokuserade på frågor kring barns arbete och folkskolans framväxt på den västsvenska landsbygden.

TRAKTORERNAS TIDEVARV DEN TEKNISKA UTVECKLINGEN OCH DEN SVENSKA TRAKTORISERINGEN (27 s.)

AV PER THUNSTRÖM

Traktorer har funnits i Sverige i drygt 100 år. De har under denna tid kommit att bli själva symbolen

för jordbrukets mekanisering. Här ges huvuddragen i denna sekel-långa utveckling. Via dessa milstolpar går det att följa vägen för traktorns förvandling från en otymplig dragare framför plogen, till den allroundmaskin som idag betjänar det moderna lantbruket. Här ges även huvuddragen i traktoriseringens förlopp och några fakta kring den svenska traktortillverkningen.

DE ARELLA NÄRINGARNAS VÄLGÖRARE. KUNGL. SKOGS- OCH LANT- BRUKSAKADEMIEN OCH DESS DONATORER (734 s.) AV NILS EDLING

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien vill med denna bok presentera de personer, organisationer och företag, vilka över en lång tidsperiod gett oss förtroendet att förvalta generösa donationer och använda dessas avkastning till ändamål, vilka väl passar in under akademiens portalparagraf. Tack vare dessa kan akademien fungera som en oberoende, granskande och analyserande nätverksorganisation utan statlig grundfinansiering.

Docent Nils Edling är forskare vid Historiska institutionen och prefekt vid Institutionen för utbildningsvetenskap med inriktning mot humaniora och samhällsvetenskap vid Stockholms universitet. Nils Edling har i bokens andra del beskrivit de 42 donationer som akademien har erhållit under en period av snart 200 år. Donatorerna presenteras och deras syften med donationerna beskrivs. Vidare redogörs för donationsvillkoren och för hur medlen har använts. Men författaren nöjer sig inte med detta. Han gör också i en första del nedslag i akademiens historia mot bakgrund av då rådande förhållanden i näringsliv och samhälle. I det sammanhanget skildras även de riktningsgivande diskussionerna i akademiens styrande organ. På detta sätt formar sig denna inledande del, Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien under 200 år, till en värdefull beskrivning av vår verksamhet under två sekel.

Såväl i den bredare beskrivningen av akademiens utveckling som i det egentliga donationsavsnittet har Nils Edlings förmåga

att skapa intressanta och varierade berättelser kommit till uttryck. Han kombinerar en lustfylld detaljrikedom och berättarglädje med resonemang om förändringar inom akademi och samhälle i ett längre perspektiv. Det är vår förhoppning att denna bok inte endast skall förmedla viktig och nöjsam kunskap om vår akademis historia och vad som gäller nu befintliga donationer. Vi vill gärna se att den också skapar ökad förståelse för donationers betydelse för forskning, studier och utvecklingsarbete. Och inte minst att den stimulerar presumtiva donatorer att finansiellt bidra till vårt arbete genom att tillskapa nya till akademien anknutna stiftelser. (ur företalet skrivet av t. preses Mårten Carlsson och preses Sara von Arnold)

ANH:s nyhetsbrev ges ut av enheten för de arella näringarnas historia vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien. (ISSN 2000-6179)

Osignerade artiklar har skrivits av redaktören.

Om du vill prenumerera eller avamäla dig, kontakta redaktören: per.eriksson@ksla.se.

Ladda ned informationsbroschyren om biblioteket [här](#).